

(1.19)

(K) nagyanyja főzött a családra. (K) úgy emlékszik, hogy minden nap. Kijárt a piacra, (K) meg a húga néha mentek vele. Tojásra alkudozott a paraszttal,

10 Kukorelly Endre

CÉCÉCÉPÉ

megmonyózta a jércét, mielőtt megvette volna. Megvizsgálta, hogy kukoricával etették-e, tapogatta a csirkék begyét, alkudozott a kofákkal. (K) ezt nem bírta hallgatni.

Ha a nagyanyja elkezdte, odébb somfordált. A paraszt eladás előtt megtömi a csirkéket kukoricaszemmel, hogy ne legyen a húsup haltápízú. Halízük volt. Hazahozták egy kosárban, a nagyanyjuk hozta, (K) meg nem fogta volna. Megfogta, azonnal elengedte. A toll szörnyű. Meleg, és az egész test remeg az idegességtől. (K) húga hozzá sem ért, egy ujjal sem. A csirke az egyik lábánál madzaggal a konyhai hokedlihez lett kötözve, kapott vizet egy tálkában. Kukoricadarát is. Lehet, hogy kukoricadarát nem, (K) erre sem emlékszik. Miért kapott volna kukoricadarát? A hokedli alatt volt a víz. Rángatja a csirke a hokedlit, még van két napja, pénteken vették a vasárnapi ebédhez. Ezenkívül nem sokszor volt hús, nem volt rá pénz. A konyhai falikútból jön a víz, fazékban melegítették mosogatáshoz, olyankor mosogatóvízszag terjengett az előszobában is. A konyhai ládáknak tárolták a fát meg a szenet, ha elfogyott, eltűztek, (K) apja töltötte föl a pincéből. Meg (K). Kinyitod a pinceajtó vasrácsát, megcsap a pinceszag. Erősebb szagok voltak akkoriban. Voltak szagok. Rozoga lépcső, a falak málldoznak, hosszú, sötét folyosó, egyik oldalán farácsos, lakattal zárt pincerekeszek, minden lakáshoz járt egy. Az ebéd tökfőzelék. Vagy valamilyen tésztaféleség. Rossz, (K) nem eszi meg.

(1.20)

Nem kéri. 'Köszönöm, de nem vagyok éhes', mondja illedelmesen. Anyira rossz az ebéd, inkább nem eszik semmit. Lassan eszi meg. Egyből belapátolja, hogy minél előbb túllegyen rajta. Gyorsan rág, lassan megy neki, forgatja a szájában a száraz, gombócforma tésztát, nem tudja lenyelni. Iszik rá vizet. Óvatosan, hogy mások ne lássák meg, visszaengedi a kanalára. Öklendezik. Meg kell ennie, tudja, nincs kifogás. 'Nincs apelláta', ezt a nagyanyja hangján hallja. Sehogy se lehet a paradicsomlevesben a csipetkét elkülöníteni. Turkál a tésztában, kettévágja a kanallal, kitolja a tányér szélére. Föláll az asztaltól, kimegy a vécebe, a kagylóba köpi, ami a szájában van.

(1.21)

Az Izabella és a Szondy sarkán volt a Velence cukrászda. Hazafelé benéz a kirakatablakon. Jobbra volt a süteményespult, balra az asztalok. Ischler, mig-non. (K) húga nem szerette az édességet, ha kapott valamit, (K)-nak adta. Úgy lett kialakítva, hogy a sarki boltok ajtaja mindig a sarokra nyílt. 11

(1.22)

Tekeri a verkljéj egy öregember az udvaron, lehet dobálni neki aprópénzt. Becsomagolsz pár fillért egy újságfecnibe, és ledobod. (K) kér két húszfillérest a nagymamájától, papírba tekeri, ledobja. Koldulás és kintornázás hatóságilag tilos, ki van írva a lift melletti falon, szép kis szecessziós, színesre zománcozott vastáblára. Még a kapitalizmusból maradt itt.

(1.23)

A Lenin körúton, közel a gyógyszertárhoz nyitottak egy Delikáteszt. Sok mindent lehetett kapni, még virslit is. (K) nagyanyja elsétált az unokáival oda, és hosszas nézelődés után vett egy pár bőrsvirslit. Az egyik darabot (K)-nak, a másikat a húgának. (K) nagyon szerette a virslit, a húga nem szerette. (K) megette mindkettőt. Ízlett neki. Sok mustárral ette. A kelletténél több mustárral.

(1.7)

Karácsony táján mentek vásárolni az Úttörő áruházba. Vagy a Corvinba. Karácsony előtt egy-két héttel. Ing, nadrág, zokni, ami kell. Gatyá. Tornacsuka. Volt a Corvin áruházban egy műtavacska a lépcsőház mellett, a tóban a Föld különböző tájai, színes mozaikkövekből kirakva, ezt (K) mindig megbámulta. Évente egyszer, de minden évben. Apró, sárgarépa színű-formájú halak úszkáltak fel s alá a mozaikföldrészek fölött, a *mennyezeten* pedig repülőgépek lógtak, és mintha egy angyalkára függesztették volna fel őket, keringtek, himbálóztak szépen a huzatban, a réphalak felett.

(1.24)

(K)-ék ablaka alatt van egy pékség. Ötvenhatban orosz tank állt előtte, a katonák a forgódomb tetején lévő kör alakú nyíláson dobálták befelé a kenyeret. (K) erre emlékszik. Emlékszik vagy nem – emlékszik, és a kitárt ablakon beáradó kenyérrillatról sokszor jut eszébe. Nyáron, estefelé, éjszaka. Télen nem érezni az illatot, szellőztetéskor sem.

Tárva, árad, illat, *itt kissé fölfelé van fogalmazva.*

Néha megjelent az előszobájukban egy-két svábbogár. Fölmásztak a csatornán vagy a lichthof falán. A melósok zörögnek a ládákkal hajnaltájt, pakolják a teherautókat, az nem jó. A frissen sült kenyér szaga jó.

Bármiféle friss sütés szaga jó és sok, a kenyérillat nem sok, csak jó.

12 *Mélyre lesüllyedt dolgok. A szag kényes valami, nem mintha ide akartam volna kikeveredni.*

(1.25)

Igazán sehova se, nem hiszem, hogy bármit akartam volna, írás közben keveresz, ez a legjobb az egészben. Vadidegen városokban mászkálsz, nem ismersz semmit, térképed nincs, elindulsz egy irányba, tiszta véletlenségből befordulsz az első mellékutcába. Csak akkor kezded kiismerni magad, ha elég sokat tekeregtél, de előre nem lehet tudni, hogy mennyi az elég sok. Elég sokáig. Harckocsi, géppisztolyokkal fölfelé integető, riadt ruszki kiskatonák, a fölkapcsolt villanyfényénél halálra váltan ideoda futkorászó csótány, egy többszöri indítózásra beugró teherautó-motor.

Leküldik kenyérért. Mire hazaér, megeszi a serclijét. Slattyog föl a lépcsőn a harmadikra, nagyokat harap a forró kenyérbe. 'Nehogy az egész serclit lerágd nekem', hallja az anyja hangját. Az egész serclit lerágtá ezek szerint. Nem fog rendesen viselkedni. Belekezd, nem csinálja végig. Lerágja a friss kenyér héját. A szőlőmagokat kiköpdösi. A nyelvével elkülöníti, és kiköpi. Igyekeznek a tányérba köpni. Beletalálni a maggal a tányérba. Kipattannak a tányérból a szőlőmagok. Figyeli a galambokat a szemben levő háztetőn. Ahogy a hím fölfújja magát, és forgolódik, amíg a nőstény el nem lépked onnan. Budapest, hatodik kerület.

(1.12)

Tarnóczy papája a tévé melletti német tálalószekrény oldalába vert szögön lógatott egy blokkot, és ha valamit érdekesnek talált, felírta. A szekrény tetején egy bögrében tartotta a töltőtollát, ha írni akart valamit a blokkra, föl kellett állnia egy székre, hogy elérje. Felírta, milyen idő lesz másnap az időjárásjelentés szerint, és összehasonlítottatta. 'Sose találják el', ezt minden alkalommal diadalmasan elismételte. Néha eltalálják, ennyiszor még ő is eltalálná. Fölírta, melyik államfő halt meg, ki hová utazott, kit fogadott kicsoda. Ha meghalt valaki, akit a Tarnóczy papája fontosnak gondolt, behozta a konyhából a székét, fölállt rá, kivette a bögréből tollat, kicsavarta, és följegyezte az illető nevét meg a dátumot. Tudta kívülről, melyik államfő kit fogadott, hová utazott, és mikor patkolt el. Néha kikérdezte a fiát, még (K)-t is kikérdezte, ha meglátta. Az öreg Tarnóczy MTK-drukker volt, ezért a fia nem mert a Fradinak drukkolni. 'Nem mersz', bosszantotta vele (K). 'Dehogynem',

vágta rá Tarnóczy azonnal, 'merek hát!' De nem mert. A Győrnek drukkolt, mert azok is zöld-fehér szerelésben játszottak, de a Győr mégsem a Fradi. (K) a Fradinak drukkolt. Nézték a műkorcsolyát. Jégtánc világbajnokság. A műkorcsolya unalmas, de lehet nézni. Protapopov házaspár, két valószínűtlenül csúnya ember, a férfi sikkesen tolja a pálcikavékony feleségét a jégen. 'Magszépülnek', suttogja áhítatosan Tarnóczyné, és megtörli a szemét. 'Szépek, nem?' Nem voltak szépek. Színezős előlapot illesztettek a képernyőre, alul zöld, felül kék, középen sárga. Almássy Zsuzsa felugrik, és teljes terjedelmével a fenekére zuhan. 'Beszakadt a műjég', ezt többször is elismétli Tarnóczy papája. Nem nevet, komoly az arca. Odamegy a blokkhoz, följegyez valamit. 'Beszakad', állapítja meg elégedetten. A futballmeccseket nem nézi. Tarnóczy nézi a meccseket (K)-val, és hülyeségeket mond.

(1.26)

Lázás, ágyban marad, azt olvas, amit akar, kap reszelt almát citrommal. Számolgatja a szemközti házfalon a golyó ütötte krátereket, ha eltéveszti, abbahagyja. Viharos szél fúj, rázza a külső ablakokat. A nagyanyja behozza az almát, nézi (K)-t aggodalmasan. (K) beteg. Magas a láza, rosszul van. De közben meg jól van, nem kell fölkelni, nem kell iskolába mennie, azt olvas, amit akar. Nincsenek ott a szülei, olvas egész délelőtt. Megméri a lázát, a nagyanyja megigazítja az ágyat, fölrázza a párnáját, a lepedőt kicseréli. (K) rosszul van és jól. Délután feljön a Kajtár meg az Ónodi, mondják, hogy mi volt, mi a lecke, meg ilyesmi, de (K) erre végképp nem figyel.

(1.27)

Szemközt fehér a háztető, az ablak előtt keresztben süvít a hó. (K) és a húga átsétálnak nagyanyjukkal a Ferdinánd hídon a templomhoz. A Lehel piacra. Templom vagy piac, vagy mindkettő. Visszafelé futkároznak, a friss ropogásban. Az Izabella utcai házak falain géppuskalövedékek nyomai, az üregekben megül a hó. A folyosón letopogja magáról az olvadó sarat, kilép a cipőjéből. Némi latyak keletkezik, fekete pöttyök a parkettán. A csomagokat a kredence pakolják. Zizeg a papír. Kalácsillat, a sütő forró, friss sütés és a benyomult hideg levegő illata. A szobába lépve megcsapja a fenyőfaillat. Kora délután, sötétedik, ahogy (K) megy befelé az előszobából, az ajtónál egy helyen mindig megreccsen a parketta. Három szoba egymásba nyitva, a bal oldaliban a mályvaszínű, karcsú, rajzos csempéjű, régi cserépkályha finom vonala kirajzolódik az árnyékban. Piff, pahh, Bach, pöfögnek a fahasábok. Csönd, várakozás, álom, óraketyegés, reccsenések, az utcáról felhallatszó női nevetés. A háztető világit.

(1.28)

A karácsonyfadíszeket (K) nagyapja utazóbőröndjében tartották, szaloncukros papírdobozokban, selyempapírba csomagolva, az előszobaszekrény legfőbb polcán. Három fára is elég, ötven-hatvanéves, százéves kopottas, különleges formájú német és osztrák díszek, rikító, egyforma új gömbök, kék, sárga, zöld csillagok, két ujjal összeroppantható buzogány, vattából készült, megbarnult, megperzselődött bábuk, síelő leányka, marcona vattafiú. Mind nagyon régi. Gólya, a talpán levő csíptető letört. Néhány új bővli, alaposan kirí a többi közül. (K) apja díszítette a fát. A karácsonyfadíszítés férfimunka, amikor (K) apja meghalt, (K)-nak kellett csinálnia. Csengettyű, megfakult ezüst boa, angyalhaj, csillagszórók, ezüstpapír, gyertyacsíptető, gyertyacsonkok, két doboz vadonatúj gyertya, gyufaskatulyában tavalyi, színevesztett tűlevél. A bőrönd teli volt ragasztva városok matricáival. Berlin, Párizs, München, Róma. Karácsonykor ki kell agyalni az ajándékokat. Tízéves fiú, komoly az arca, ritkán mosolyog.

(1.29)

Nevet, abbahagyja.

(1.30)

Felvesz az asztalról egy méregzöld, talpas poharat, és összeroppantja. Folyik a vér az abroszra. Szorítja, míg az üveg össze nem roppan. A húga épp az asztalt szedi le. Áll mellette, tenyerét (K) szájára tapasztja.

